Kedd 45. Szám. Mártius 19-kén 1861.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS : O-vár Vizi-utcza, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csötörtökön és Szombaton. Ára évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár : négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o.é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdij. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL : Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

A jövő april 1-jén uj évnegyedbe menvén át lapunk folyama, tisztelettel kérjük fel t. cz. előfizetőinket, további megrendelésök megtételére.

Lapunk előfizetési ára félévre 6, évnegyedre 3 forint.

Az előfizetési pénz Stein J. könyvkereskedésébe küldendö.

Kolozsvár, mártius 16-kán 1861.

(D) Ha Erdély ujra szervezésének mozzanatait tekintjük, nehezen tudhatjuk kivenni, hogy minő elv az, mely a hivatalok visszaállitása körül az udvart vezeti, s a miket a hivatalok hirszerinti tervezgetéseiből s a már látható kinevezésekből kiészlelhetünk, a legszelidebben is anomaloknak lehet neveznünk. Mindamellett ha keressük, rátalálunk ezen anomaliák helyes vagy helytelen okaira.

A kanczelláriát egészen a volt császári hivatalnokok sorából látjuk eléállitva, tehát ebből azt következtetjük, hogy az nem hozatik kérdésbe, hogy valaki mennyi részben teljesité a hazafias megpróbáltatás tizenkét éve alatt alkotmány iránti tartozását.

Az igaz különben, hogy a békés átalakuláshoz nem is illenek a recriminatiok; az is igaz, hogy jogi értelemben a kanczellária érvénytelen, s csak is átmeneti testület, s hogy ott szigoruan alkotmányos érzésü, s a törvényhez szoros értelemben ragaszkodó honfiak nem is örömest fogadtak volna el alkalmazást; az is igaz, hogy a korlátnokság ideiglenes elnöke egy ügyes sakkhuzást csinált az által, hogy a semmisitö (reánk nézve egészen törvénytelen szerkezetü) törvényszék erdélyi tagjait onnan átvevén a korlátnoksághoz, ezáltal azt megsemmisité, s a kanczelláriának igazságügybeni hatáskörét ezáltal tettleg visszavette; de mindezek mellett ott áll a háttérben azon kérdés: ha vajjon mindenütt ugy fog-e ez lenni, a hol kinevezésekről lesz szó, s az utóbbi 12 év alatt tett császári szolgálatok érdemül tulajdonittatnak-e a magyar királyság hivatalainak kiosztásában is?

Mi ezt nem hiszszük. Egyébiránt mindenesetre megnyugtat az, hogy mindaz a mi történik, csak átmeneti, csak ideiglenes; s örvendeni fogunk, ha ez ideiglenesség alkalmat nyujt oly hazánkfiai rehabilitatiojára, kiknek tudományos jogismeretök s gyakorlati otthonosságuk a haza szolgálatára nézve később is fontossá válhat.

Mig a kánczellária, mely ez időszerint a főhatalmat környezi s gyakoroltatja, eddigelé császári hivatalnokokból allakittatott: a kormányszékre nézve azon elv van kimondva, hogy annak régi tagjai meghagyatnak, s csak a hiányzók pótoltatnak, s illetöleg kiegészittetnek.

Nem lehet észrevételünk ezen nézet törvényessége ellen. A gubernium, habár nincs eltörölve, szintén csak ephemer életü testület, mely a Magyarországbai bekeblezés után elenyészendő, s igen helyes, hogy itt a régi tagok álljanak elö, ha magukat a haza előtt nem compromittálták. Ezek legalább törvényes uton levén beállitva némileg a kipótlandó testületet legalizálják.

De azon elv, mely a kormányzóságra nézve el van fogadva, nincsen a főispánokra nézve, s ez megint sajátságos anomalia, a mire nézve csak az kérdés, ha vajjon igazolja-e az itt és ott különböző eljárást a szükségesség?

Mi azt hiszszük: igazolja ott, hol a megyei főhivatal eddig is a kormány közvetlen kifolyása volt. A municipiumok élére szükség az, hogy most a lehotöleg tevékeny és népszerü emberek állittassanak, más részről olyanok, kikben azok, kik Erdély vezetését átvették — bizhassanak, a mennyiben rajtuk a felelösség vállalkozásuk sikerére nézve, s rajtuk hogy annak hatalmukon kivül álló nem sikerülése esetében mennyire fognak tanácsuk és elöpéldájuk után haladni azok, kiket a megyék élére állittottak.

Ha azonban elvül kimondották volna, hogy azok, kik 1848-ban mint választott fökirálybirók vagy kinevezett föispánok stb. foglalják ujra el állomásaikat, kérdés ha nem találkoztak volna némely egyéniségek az illető törvényhatóság teljes ellenszenvével? — Igy a korlátnokságnak gyakorolnia kelle azon eljárást, hogy ott, hol a föhatalom kinevezési joggal bir, vagy ott, hol nincsen, ki a választás jogát gyakorolja, ideiglenesen állitson oly embereket a dolgok élére, kikkel feladatát megoldhatni reményli, e czélra pedig nagy tekintettel kell lennie a megyék közvéleményére; mert már a megyei élet nem decasterialis élet, s itt a közvélemény az ur. Hol a megye közvéleménye, s a mostani dolgok élén álló férfiak bizalma oly egyénben öszpontosul, ki régen is a megye élén állott, ez a legörvendetesb helyzet.

Midön azonban fontosabb jogsértés nem követtetik, el mi minden kritikai szigort a lehetöleg feláldozunk azon reménynek, hogy mindaz a mi most történik csak ideiglenes, csak átmeneteli, s a mostan történtekből semmi jogi következtetést, valamint az egyesekre nézve semmi igényt nem vonhatni a jövöre; maradandók csak a megyék tényei lehetnek, mert ezek azonnal a mint szerveztetnek, mint legalis testületek kezdenek cselekedni.

Az alkotmány visszaállitásával mi már Magyarország kiegészitö részei vagyunk. Magyarországnak felelös kormánya van; s annak vissza kell állittatnia; e felelösség föltételezi azt, hogy a megyei választás alá nem tartozó regióba állitandó tisztviselök a felelös kormány kifolyásai legyenek, s igy kérdésen kivül a végleges szervezéskor, mindaz a mi most ideiglenesen létesittetett, szoros áttekintés és megrostáltatás s lényeges változtatás alá esik.

A mi követelésünk addig csak az, hogy azok kik az illető helyekre állittatnak, alkotmányunk parancsait hiven teljesitsék, az absolutismussal se ne alkudjanak a nemzet nevében, se közvetitöleg annak kezére ne játszanak. Hü és igaz eljárásuk által csak imputatiójoknak fognak használni akkorra, mikor a provisorius rendszabályokat végre a visszaállitott alkotmányos élet állandósága váltja fel.

Titoknoki jelentés a gazdasági egylet márcz. 11-diki közgyülésén. 1861. Tisztelt közgyülés! Egy féléve telt el, mióta az igazgató választmány müködése felöl megtettem első szerény jelentéseme; e félév Magyarország s a magyar nemzet életében ujra egy időszakot képez, mely a józan összetartás, az igazság és jogérzetéből kifejlett erkölcsi erő hatásának diadalma felöl fényesen tanuskodik. Az igaz ügy elvégre győzedelmeskedett. Ugy van, kedves magyar hazánk ohajtott reménye teljesülésének, elvesztett alkotmánya helyreállitásának hajnalvilágánál féfiasan ujerövel kezd müködni elödeink pályatcén, a szabad önkormányzat terén, a mi által sokakra nézve uj viszonyok, szokatlan hivatás küszöbén állnak. A közelebbi gyászos korszakban hazánkfiai, ha kényszerüség nkül a becsület utján akartak maradni, a közszolgálat teréil levoltak szoritva, honfialanok a honban az atyai öröksz, a családi tüzhely mellé vonták meg magukat; melegeb höbb vágygyal ragaszkodva a földhöz, atyáink által szzett drága örökséghez, fenntartva azon hit által, hogy hai nemzet függetlensége le is van biliucselve, nemzetiség meg van támadva, de a mig a hazaföldje birtokokban vai még nincs minden elveszve.

A hajótörés után a nemzet vagyuából, megterhelve bár, de a föld megmaradt, s a haza fi a nagy rázkodás miatt ellankadt tevékenységet ennek ápása, ennek mivelésében mutatták legelöbb is; tudták, hog a ki a honát szereti, a drága földet meg is becsüli; elismerték, hogy hazánk fekvésénél, földje minöségénél s a helyris onyoknál fogva föleg gazdászatra, földmivelésre van hivva, s eljövend boldogságának ez alapja, hogy anyagi jólénélkül egy ország csak teng, s polgári valódi függetlensce nem juthatnak; egy beteg test, melyben a szellem erötl s a szellemi fejlödés is nem halad, csak kinlódik; elismerték, hogy a szegénység legtöbbször ellensége egyéni ggetlenségünknek, midön a szorgalom szülte jólét az erkötelenségnek is gátot vet; azért állitja egyik tisztelt tagsunk is, hogy ma koldus és tudatlan népnek Európában ics helye. E meggyözödésből kiindulva a legujabb időbcöszpontositott erövel a gazdaság felvirágoztatásán törekedi hazánkban számos gazdasági egylet keletkezett, és e lett y vidék vagy megye elszort értelmiségének szük helye, nyujtott alkalmat az öntájékozás, a tevékenységszámitá és eszmecserére. De már most, midön hazánk népei visszyerték, vagy viszsza fogják nyerni jogaikat, midön bekövetkezett, hogy honfitársaink tért nyernek azon pályán, melyre hivatások és tehetségök van, kérdés, a gazdászat ügye nem fog-e háttérbe szorulni és szenvedni, magosabb érdekek nem vonják-e el az eröt a figyelmi gazdasági intézeteinktöl? Meg lehet igaz, de ezen állapot nem leend a gondatlan feledés következménye, fontosabb a nemzeti életerőbe mélyebben beható okok és teendök a figyelmet kevés időre el unszolják ugyan ezen intézetektől, de csak azért, hogy azután a hon atyái és fiai annál nagyobb buzgalom és erövel ezek rendezéséhez és emeléséhez forduljanak. Ez máskép nem is lehet, mert alig van ország, melynek jóléte, függetlensége és miveltsége oly szoros összefüggésbe állana a földmiveléssel, mint éppen hazánk. Nálunk a földadó fö és legbiztosabb forrása az állam jövedelemnek; egyesnek és államnak tehát érdekében van a földmivelés emelésével jövedelmét nevelni és biztositani, a mit pedig okszerü gazdálkodás, ismeret és czélszerü beruházás nélkül bajosan lehet elérni, erre a müködö tényezök: ész és pénz azaz gazdasági egyletek, jó oskolák és olcsó pénzzel szolgáló hitel-intézetek. Mind ezek létesitésének ideje megjött, s ezt hazánk államférfiai, érdemes gazdái, tudják, értik és érzik, s a mi tölük függ, az bizonyosan el sem marad.

De töredék gondolatimmal nem fárasztom tovább a t. közgyülés figyelmét, s áttérek tulajdonképeni jelentésemre.

Hogy a remény és aggodalom e korszakában az igazgató választmány megbizásában mikép járt el, hogy erösnek nem mondható egyletünk ügyeit mikép kezelte, magok a tények mutatják, én kötelességemnél fogva a jelentékenyebb mozzanatokat elösorolom vagy ujra felemlitem, s a tisztelt közgyülés itélend felettünk.

Az igazgató választmány közvetve vagy közvetlenül megbizatása következtében felhasználni kivánt minden eszközöket, melyek rendelkezése alatt állottak és a melyek használatát az egylet pénzereje megengedte.

Mindenek elött megemlitem, hogy nemzetünknek, és hazánk terményeinek a külföldeli megismertetésére egy két szerény adagot maga is szolgáltatott; a berlini közönséges gyümölcskiállitáson egyletünk is képviselve volt, a honnan t. tagtársunk Siebenfreund János urtól érdekes tudósitásokat nyertünk; jeles öszi almáinkat a mivelt nagy Németországnak bemutattuk; küldöttünket Berlinben, gyümölcsküldeményünket Hohenheimban szivesen fogadták; a ponyik, batulla és páris alma ragadták meg a figyelmet, s ezeknek szine- [illegible] a bécsi lapokban meg is jelentek.

A hon határán belül, a testvér egyletekkel barátságos cseieviszonyban állunk.

A gazdasági ipar- és állattenyésztés felvirágoztatására buzditó hatást gyakorló kiállitás rendezését választmányunk most is egyik leglényegesebb feladatának ismerte és tartotta. A nemes verseny szorgalmat fejt, az eszmecsere, az ipar eredménye, a gazdasági ismeretek terét szélesbiti.

E tekintetben a magyar kertészeti társulattal egyetértve honi gyümölcsészetünkbe öszpontositott erövel egységét óhajtván hozni, s annak megadni az érdemelt lendületet, Kolozsvárt mutt év okt. 31-én gyümölcstárlatot határozott rendezni, azonban enuek megtartása a tudva levő okok miatt jobb időkre halasztatott, a miért a testvér egylet küldöttjeit ez alkalommal körünkben nem üdvözölhettük. E tárgyra vonatkozólag örömmel kell megemlitenem, hogy a tervezett tárlaton kiosztandó jutalomdijakra három förangu lelkes hölgy id. gróf Teleki Domokosné, gr. Lázár Miklósné és gróf Bethlen Ferencz szép összeget gyüjtött és küldött be. A gyenge gyümölcstermés miatt a maros-vásárhelyi kiállitás is elmaradt, de a háromszéki gazdasági kiállitás létrejött. Az elmult évben állitottuk, hogy a háromszéki tárlat vetekedni fog székely testvéreivel, s a mint egyletünk képviselö küldöttjeinek jelentéséből kitünt, állitásunkat a fényes eredmény igazolta is. Szorgalmas iparos háromszéki testvéreink által rendezett kiállitás, az első versenyzési alkalommal gazdasági ipar és terményekben annyira gazdag és érdekes volt, hogy a jelentést a választmány hazafiui örömmel vette és hallgatta. A mi székely testvéreink tárlatok iránti érdekeltségét illeti, hogy az nem az ujdonságon való könnyü kapkodás, vagy pillanatnyi hazafias érzet fellobbanásából eredt, hanem hogy az érett meggyözödés szüleménye, mutatja az áldozatkészség, mely mellett a tárlat megállandósitását tüzték ki magoknak czélul, mutatja a buzgalom, ügyszeretet, melyet a rendező bizottmány és a résztvevök tanusitottak.

Az örvendetes eredmény az igazgató választmányt arra birta, hogy az üdvös hatásu munkát ereje s a körülményekhez mérten folytassa, és Erdély fekvése s igy hivatásánál fogva különös sulyt az állattenyésztésre fektetvén, elhatározta, hogy a jelen évben Háromszéken gazdasági kiállitást, Kolozsvárt és Sz.-Kereszturon állatkiállitást rendez.

Továbbá a honi borászat és pincze kezelés érdekében egyletünk által évenkint kiküldetni szokott borászati küldöttség megtévén Alsó-Fejér és Hunyadmegyében körutját, a küldöttség a felöl tett jelentéséből kiemelem: hogy az 1848-ban történt polgári viszonyok változta készületlenül lepvén meg gazdatársainkat, ennek következtében az azelött mivelés alatt álló szölöshegyek nagyrésze most parlagban hever, mi által a termeltetni szokott bormennyiség nagy mértékben alásülyedt. A veszteség azonban ki van pótolva nagyrészint azon szorgalom, azon tetemes költséggel járó ügyekezettel, a mit sok borgazdáink a nemesebb szölöfajok elszaporitása körül mutathatnak fel, s a mi által a borminösége sokat nyer. A külföldi jelesebb borfajok már annyira

☞ Lapjainkból egyes számok is kaphatók hat uj hjczárjával Stein J. könyvkereskedésében.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

elszaporodtak, hogy szükségeinket a honi készlet már fedezheti. Külföldre szivárgó költségtől menekültünk meg ez által s némi függetlenségre vergődtünk.

Nem lesz érdektelen elősorolni ujra azon szőlővesszők számát, a melyet gazdatársaink az egylet titoknoksága utján már eddig hozattak, évenként a számok tanuságosak.

1854-ben 15 ezer szinü és gyökeres veszszö.
1855-ben 24 ezer, 1856-ban 24 ezer;
1857-ben 30 ezer, 1858-ban 36 ezer;
1859-ben 120—150 ezer;
1860-ban 30—36 ezer;
1861-ben 15 ezer.

Az apadást nem kell szőlőszetünk hanyatlásának tulajdonitani, vagy az ügybarátok ellankadásának, vagy az irány lehető káros volta elismerésének, hanem azon szerencsés körülménynek, hogy egy adótól már meg menekültünk. Az idén megrendelt szőlővesszők is már mind honi termények. Tévedés és helytelen gazdálkodási rendszer volna az, ha csak a külföld piaczait tartva szem előtt, a honi borfogyasztást kifelejtenök a számitásból, a mennyiséget figyelembe se vennök. Borgazdáink e czélt épp ugy értik mint az előbbit, bizonyitja azon részvét, melylyel a Báthi Gábor ur szőlőmivelési rendszere dicsekedik, s melynek rövid ismertetése nem sokára sajtó alól kikerül.

A haszonkertészetet korán sem lehet nálunk annyira kifejlettnek mondani, hogy abban sok kivánni való ne legyen, ezért az igazgató választmány egy, hazánkban nagyon érezhető hiányt kiván az által kipótolni, midön az egylet kertjében egy kertész-inas oskola létesitését hstározta el, melyben az egyes földbirtokosok, községek által küldött fiatalok a haszonkertészet gyakorlata és elméletében ingyen nyernek oktatást. (Folytatjuk.)

Középszolnok, Zilah, márcz. 11. — Tisztelt szerkesztő ur! Az alkotmányos élet ujra megkezdése nálunk e napokban történvén meg, engedje ön, hogy becses lapja hasábjain rövid tudósitását adjam a gyülésnek, melynek a 48-diki törvények szellemével kissé ellenkező lefolyása, ha nem is helyeseltetett mindnyájunk által, de a czélt tekintve, feladatát megoldá, mert megyénk szervezve van. Folyó hó 4-dikén 10 órakor nyitá azt meg szeretve tisztelt föispánunk, mlgs b. Wesselényi Ferenez ur, hazafias érzületét egyszerü szavakban tolmácsoló megnyitó beszédjével. S miután ennek végeztével az esküt letette, az állandó nagy bizottmány megalakitásához fogott. A 48-diki tisztikar s állandó n. bizottmány egyhangulag leköszöntött. A tagok kinevezésekor némelyek magaviselete ellen történt kifogásai egyes egyéneknek föispánunk erélyes felszólalása által elnémittattak, s ezzel meg lőn bukva az elv, hogy kik befolytak az absolutismusnak segédkezet nyujtani, kizárassanak mindenből s meghaltaknak nyilvánittassanak. Hogy mennyire ellenkezik ez elv kivitele a józanokossággal, az eszélyességgel, azt mindenki képes felfogni az első pillanatra is, nemcsak azért, mert most a kibéküles és szeretet s a mindent feledés kell, hogy ujjászületésünkben elvünk legyen, hogy czélt érhessünk, hanem azért is, mert, ha elvet akarunk felállitani, azt egyesekre terjesztve ki, személyes boszszu lenne csak, általánosságban érvényesiteni pedig, annyi volna, mint Kü-zépszolnok megyét — be nem folyt tisztviselők megválasztása által — compromittálni a haza előtt, mert valljuk meg őszintén, nagyon kevesen vagyunk, kik éppen semmi mértékben nem folytunk be a megbukott rendszerbe! — A nagy bizottmány tagjai, a üépességhez képest szép számmal vannak, körülbelől — 600-an, véleményem szerint egy megye sem képviselteti magát*) bizottmányában ily nagy számmal. — A tisztviselők megválasztása szavazás utján történt, kivéve az első alispánt, Pelei Lajost, kit a közbizalom általános felkiáltással jelöle azzá. A candidátiókban a testvér román nemzetiség is kellőleg volt méltányolva, sőt a képzettséget tekintve, igenis; no de igy kellett ennek lennie, hogy lássák tisztelt román polgártársaink, hogy a magyar nem érdemes a rágalmakra, melyekkel öt ellenei, nemzetiségellenességéért vádolják, s nincs okuk miért bizalmatlankodniok többé, mert mi csak egyet akarunk, s ez: a haza boldogitása mindnyájunk közreműködésével! A tisztikar névsora pénteken olvastatott fel, s az eskü letétele után teendőihez fogott a nagy bizottmány, commissiót nevezve ki a tiszti utasitások revisiojára s az időhöz képest — módositására, — egy másikat a követválasztás feletti tanácskozmányra s a teendők e tekintetbeni mielőbb megkezdhetése feletti értekezésre. Azután több megyének olvastatott fel megküldött körirata; de e gyülésen a vitatkozások legfontosabbikát gr. Bánffy Bélának Erdély uniója tárgyában mondott beszéde képezte. Inditványát a legnagyobb lelkesedéssel tevé magáévá a gyülés, kivéve a harmadik pontot, mert mint alkotmányos testület, csak mint közvetitőt ismerheti el a nép a kanczelláriát, de nem olyannak, kihez folyamodhassék. — A bizottmányi ülések még mind tartanak, számos teendőit végzendő. Hála a magyarok Istenének, hogy még ezt is megérhettük ! ! !

Tárgyam eléadására nem szükségeltetnek czifra szavak, mert maga a tárgy a leghatalmasabb ékesszólással bir; egy nemzeti fájdalom miatti felkiáltás hangja lévén az.

Ha örülünk és jogunk van örülni, mert őshazánknak már tettleg vissza vagyunk adva, és láthatjuk a szebb jövő reménysugárait: de mig itt az örömhangokat hallatjuk, addig alig egy mérföldnyire innen elnyomott sohajtások repkednek ki az Erdélyben lakó különböző honpolgárok kebleiből, mert ott még csak óhajtás az, miszerint ők is visszacsatoltassanak törvényes hazájokhoz, s az a kapocs, melyet Árpádtól, a honalkotótól, le a honromboló mohácsivészig annyi nemesen kiontott vér alkotott, ujra összeforradjon. Vér, törvény, érdekegység alkoták közöttünk közös apáktól származó unokák között a kapcsokat; pártraszakadás, önérdeklesés és az ezeket felhasználni tudó fondorlatok bonták fel azokat, mignem végre egy évtizeddel ezelőtt egy dicső törvény, mely az ujabb polgáriasodás szellemében az emberi jogok elismerésének kifolyása volt, ujra füzte a széttépett egységet.

*) Aránylag.

Szép volt az uraim, hogy egy nemzetnek, mely annyit szenvedett és szenvedésének sokasága nagyrészt a hon kettészakitásából származott, két hazája ne legyen, és hogy a benne lakó többi nemzetek mint megannyi tagjai közös hazánknak az alkotmány védő szárnyai alá helyeződjenek.

Szép tett volt az is, midőn azok, kik hatalommal birtak más embertársaik felett, azokat felszabaditák és kimondották azt, miszerint a Szent István koronája födözete alatti országban csak egy hatalom leend, és ez a népképviseleten alapuló alkotmány, és az ennek kifolyásából hozott és a király által szentesitett törvények.

De a végzet nem akarta, hogy ez az elv már akkor valósuljon, és mit a koronázott király megszentesitett, és mi a nemzet akaratját birta, az erőszakkal szélylyel veretett.

De uraim! éppen minthogy erőszak és nem törvény bontá fel azt, a miről határozhatási joga csak az országnak és királynak egyetértőleg volt; azért tekintem én az Erdély és Magyarország közötti uniót, vagyis reincorporatioját Erdélynek Magyarországba fel nem bontottnak: mert ha elismerném azt, miszerint Erdély Magyarországtól különvált ország, akkor el kellene ismernünk mindazon tetteket, melyeket a nyers erőszak jogtalan fegyvereivel mireánk hozott, és megtagadnók ezáltal a 48-diki törvények érvényességét. Már pedig ezeknek elismerőjéül vallom magamat én, valljuk magokat hazám minden hü fiai mindaddig, mig azok országgyülésen és királyi szentesités által módositva nem lesznek.

Nem akarok én a tárgyba, hogy Erdély miért van különszakitva, mélyen beléereszkedni, nem akarom én a különben is izgatott kedélyeket szavaim által ingerelni, a multakról semmit sem szólok, hanemha elmém visszavezetne azon multra, midőn pogány és duló csordák ellen a keresztény polgáriasodás elve, és igy ekkor is a korszellem diadaláért küzdénk; mely küzdelmekben ha vesztők is dicsőinket, de az elv diadalmaskodott, mert az a kor, melyben mi a törvényért és annak megtartásáért hullattuk harczosainkat a tágas rónákon és szük völgyekben, nincs annyira távol, hogy arról részrehajlatlan birákként itélhessünk, mert részünkön lévén a jog és igazság, nem hiszem eléggé higgadtnak magamat, hogy arról szólhassak a nélkül, hogy szavaim az elkeseredés mérges szavai ne lennének, ezt pedig kerülni akarom. Nem a multért emelem szózatom, mert a mi eltölt és megtörtént, az változhatlanul van bevésve az idő érczlapjain, azon segiteni nem lehet. A jövőért emelem szavamat. Ha egy törvény hozva van, az mindaddig érvényes, mig ugyan oly módon mint a hogy hozva volt megváltoztatva, módositva nincsen.

A 48-diki törvények kiterjednek nemcsak a Meszes hegylánczától Lajta vizéig, hanem kiterjednek azok mindazon honpolgárokra, kik a csiki havasoktól Magyarország nyugati határszéléig laknak. Ugyanazért én azokat mind tekintetbe nem vetteknek látom lenni mindaddig, mig hatalmok alól az ország egyrésze ki van rekesztve, és igy az ország egysége fel van darabolva.

Végül, forgassák meg kérem emlékökben a hisztoria lapjait, vajjon Erdély sorsa nem mindig ugyanaz volt a Sziláy sorsával? ha kis hazánkban béke és üdv uralkodott, [illegible] Erdély léte ellen voltak intézve, nem hatottak-e be a Sziláy keblébe is? E szerint nemcsak testvéri, de önfenntartási kötelességünk is Erdély unióját elősegiteni igyekezni. E czélból inditványozom:

1-ször. Intéztessék egy felirat ő felségéhez, melyben alázatosan megkérjük, miszerint méltóztasson Erdélyt visszakapcsolni, és ennek képviselői a leendő közös országgyülésre meghivni.

2-szor. A többi testvérmegyékhez, melyben öket felkérjük, miszerint hasonló feliratok által igyekezzenek Erdély meghivását a leendő országgyülésre gyakorolni.

3-szor. Mindkét kanczellár ő nmlgokhoz, hogy közreműködésök által a nemzet e forró óhajának igyekezzenek eleget tenni.

A gr. Bánffy inditványához képest felirat intéztetett ő felségéhez és átrat a testvér vármegyékhez. A felirat igy hangzik: Cs. k. apostoli felség! legkegyelmesb urunk! Midőn felségednek legkegyelmesebb leiratát, mely által megyénket ös anyánknak, közös hazánknak Magyarországnak az 1848-diki országgyülés kir. törvényczikk alapján visszaadott, vettük, örömmel fogadók azt, mert felséged ezáltal bennünket az erőszakolás bilincsei alól fölmenteni kezdett, elismervén azt, miszerint jogos és törvényes haza egy népre csak az, melyhez jog és törvény, nem pedig a hóditás hatalma köti.

De felséges császár, legkegyelmesb ur! ez öröm nem lehete keserüség nélküli, mely bennünket felséged leirata által hazánk egyik részének csak azért ád vissza, hogy a másiktól elszakasszon, holott törvényeink és kötéseink, melyeknél fogva felséged az uralkodásra van hivatva, nem két külön, hanem egy haza tagjaivá tesznek; a szenvedéseink sokasága felséges császár, törvényeink és ös jogaink lábbaltiporásából származott, mely tipratásnak következménye volt, a hon kettészakitása is.

Vérző szivvel, fájdalommal eltölt kebellel mondhatjuk, nincs a hisztoriában oly nép, mely annyit szenvedett volna mint mi, azon népen kivül, melyre az Isten boszujában a hét csapást küldé; s mig örülünk, hogy egyrészt visszaadatunk szeretett ös hazánknak, addig a más résztől elszakasztás miatt gyászfátyolt hordozunk fejünkön.

Midőn régibb történelmünkben a hazánkat ellen dúlta, és midőn a tatárok csordái szent földünket ellepték, anyánkat martalékul vitték s azok gyermekeit rabszijra füzve, messze földre hurczolták, elpusztulván azok honvágy, epedés és urok ostorcsapásai között, hazánk nem volt inkább eltépve mint jelenleg, mert ott volt a király, ki maga is a feldúlt honból a haza jobbjaival menekült, de távozva is tekintete és karja mindig a honfelé volt irányozva, mert a hon sebei saját sebei valának, a fájdalom, mely hazánkat érte, nagy szivét is érte, a könyek a mik a nemzet fiainak szeméből folytak, saját szemét sem hagyták szárazon, és nagy és dicső elhivatásának, a hon feletti atyáskodásnak megfelelt, mert a törvények megtartása által a keblekbe békét öntött, és nem két hazát, hanem saját hazáját mint egy egészet gyógyitá; méltó volt ez mind a trónhoz, mind az azon ülő személyhez.

Felséged őszinte akaratával ezt mindig megteheti, legyen felséged jelszava a törvény, és azok megtartatása a felséged mondata: „viribus unitis,“ tartsuk meg azokat egyesült erővel, és mit annyiszor tennének a nemzet tagjai vérökkel és éltökkel fognak áldozni.

De felséges ur! az áldozat csak ugy történhetik meg, ne legyen többé a hon feláldozott; mi nem ujat kérünk, mi csak jogaink és törvényeink megtartását óhajtjuk. Erdély pedig, melyet minden kapocs, mi hont honhoz, embert emberhez köthet; tőlünk elvan szakitva, a felségednek öseitől öröklött joga Erdély birtoka felett ugyanazon jog a mi Magyarország és a kapcsolt részek felett t. i. a magyar korona szent joga. Erdély sorsát különválasztani Magyarországétól nem lehet, a nélkül, hogy elválasztását mind a kettőnek megöletésétől elválasztani lehetne; felséged nem akarhatja ezt, mert akkor saját trónja romlását akarná; a felséged magas dynastiája Európával szemben a legitimitás érdekének védője, tegye azt az ő birodalmában és védje a törvényeket, mig Erdély nem egy Magyarországgal, addig az elv tiszteletben tartva nincsen, mert nemzete által s király által szentesitett törvény csatolja öt ahoz. Erdély sorsa felett Magyarország nélkül külön országgyülési határozatokat hozni, alkotmányunk értelmében lehetetlen. Erdélyország sorsát egy külön országgyülés tárgyává tenni annyit tenne, mint a törvény által szentesitett uniót megsemmisitni akarni, mert egy meglévő törvényt változtani hivatva csak egy oly forum van, mely a törvényből magából kifolyólag származik, az Erdély külön országgyülése nem lenne kifolyása a már szentesitett törvényeknek, Erdély Magyarországtóli elszakitása annyit tenne, mint a szerető gyermeket anyja kebléről elraboln:.

És végül, felséges ur! a legmagasabb személy is, kinek e földön személye szent, a túlvilágon a legfelsőbb itélőszék előtt számodással tartozik, midőn felségednek teste öseinek sirboltjában porlani fog; akkor felséged lelke számadással tartozand arról, hogy hatalmát, melyet az Ur Isten adott, boldogitására használta-e fel azoknak, kik felett hatalommal felruháztatott; Erdélynek boldogsága, Magyarország üdve függ attól, hogy a két haza egygyé legyen, tegye meg ezt felséged és a hálás utókor áldandja hamvait.

Most midőn szólhatási jogunk van, ezeket legmélyebb tiszteletünk mellett is megmondani hazafiui legszentebb kötelességünknek tartottuk, méltozzasson felséged a Szent István koronája jogalapján szentesitett törvényeink nyomán e hő nemzeti óhajtásainak eleget tenni, s Erdély rendeit a magyarországi országgyülésre meghivni.

Alsófehér, márczius 9. — Egyik nap a más után jön és megy, eseményekben egyre dúsabb, egyre változóbb. Az országgyülésnek csaknem küszöbénél állunk, tán eljövend a nap is, midőn hazánk nagyobb részének képviselői az országházában már együtt ülendnek s Erdély még mindig szervezetlen, még mindig tovább vonszolja szerencsétlen rabságának láncait. A birodalomnak nincsen egy tagja, melyre nézve az oct. 20-ki diploma alapján megigért alkotmányos térre lépésnek legalább utja kimutatva nem volna; s mi történt nálunk öt hónap alatt? Megalakittatott egy ideiglenes korlátnokság, kineveztetett egy ideiglenes kormányzó, tartatott egy tanácskozmány, melynek eléggé határozott, eléggé hangos nyilatkozata, még mindig pusztában elhangzott szó; és végre láttunk és hallunk naponként változó főispáni és főtiszti combinatiókat. Ennyi mindössze mi Erdély alkotmányos térre visszajuttatásának elég szegény representatióját akarja képezni.

Megyénk történelme sokkal tanulságosabb, közel multja sokkal keményebb próbát kiállott, hogysem mi ne tudnánk az elhatározottság komoly nyugalmával bevárni ama nehéz bonyodalmaknak, melyek politikai helyzetünket nyomják, hazánk közbizalmat kiérdemelt férfiainak kezébe helyezett kifejlesztését; de lehetetlen reflexio nélkül hagynunk ama csodálatos határozatlanságban változó combinatiókat, melyek csaknem mindennap más alakban jelennek meg. Előttünk megfoghatatlan e folytonos ingadozás, jelesen megyénkre vonatkozólag.

Nem volt-e Erdélynek törvénye, melyekre a fejedelmeknek egy egész hosszu sora, megszakitatlanul, szent esküt tőn? Nem állanak-e ott az 1791-beli articulusok, melyek ingatlan alapot képeznek? Nem voltak-e az erdélyi megyéknek a törvényes fejedelem által collationált főispánjai? Nem mondja-e elég világosan a fejedelmet és népeit egyiránt kötelező, mindkettő részéről egyiránt kegyeletes esküvel megpecsételt törvény, hogy ezeket mindaddig el nem szabad mozditani állásukról, mig törvényes szeretet és bebizonyitott vádak alapján el nem itéltettek? Nem fog-e a megkoronázandó magyar király ünnepélyes s megtörhetetlen esküt tenni le alkotmányunk im e törvényeinek sérthetetlenül megtartására? Nem nyilatkozott-e elég határozottan a közvélemény azon elv mellett, hogy az ország a törvényes térről le lépni nem fog? Nem igértetett-e meg az october 20-diki diplomában alkotmányunk, s igy alkotmányos törvényeink visszaállitása? Nem observaltatott-e az idézett törvény a fejedelmi legmagasabb cselekvény által, midőn az ideiglenes korlátnoki és kormányzói hivatalok ugyan azon elvek fonalán haladva állittak fel? — Megfoghatatlan előttünk honnan mégis e különös ingadozás a főispánok kinevezésénél.

Megyénk oly szerencsés, hogy törvényesen kinevezett és collationalt főispánya van, ki az ország legválságosabb napjaiban velünk állotta ki a feddhetetlen hazafiság, a törvény és alkotmányunk szentségeihezi tántorithatatlan ragaszkodás tüzprobáját; ki e megye keblében szivta bé az élet az első lehét, itt nevekedett közöttünk; e megye jeleseinek sorában küzdött, mint alkotmányos jogaink elismert bajnoka; e megyét képviselte hajdon országgyüléseinken; kinek háta megett jeles ösöknek hosszu sora és éppen e megyében történelmi multja füződik. — Nekünk van főispánunk, ki ismeri e megyének legkisebb baját, ismeri ama válságos na-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

pok küzdelmeiből kifejlödött érdekek nehéz viszonyait, s elég magas szellemmel, elég elhatározottsággal bir, nem csak meg küzdeni azokkal, de ingadozás nétkül méltányolni a jelen visszautasithatatlan kivánalmait; velünk, közöttünk élte át a nyomoruság kinos éveit folytonos tevékenységben; ismeri jól mi és hol fáj legsajgóbban, hol kél e kedélyek izgatottsága megyénk jelen viszonyainak sajátságos constellatioiban, s annál fogva egyedül képes, mint biztosan tartani fenn egyfelől e megyének megalakulandó önkormányzását, ugy másfelől ildommal nyugtatni le az ellentétes izgultságra lázzadt kedélyeket. — Nekünk föispánunk van, ki midön hazánk nyomasztó körülményei functioját felfüggeszteték bár, de alkotmányos törvényeink alapján származott méltoságától meg nem foszthatták, egy pillanatig sem vevén le, legalább örködő gondját a megyétől; első volt ki a szerencsétlenség napjai után a köz nyomort enyhiteni elö állt, s hazafi hü gondal felkeresé a sötét és titkos falak szerencsétlen szenvedöit.

Mi nem találunk sem soraink között, sem a hazában, kiben épen jelenünk nehéz viszonyai elintézésének, annyi biztositékát megnyugvással kereshetnök.

Mi ragaszkodunk alkotmányos törvényeinkhez, melyek a pragmatica sanctio szentségében találják fel sérthetetlenségök biztonságát, s meg vagyunk győződve, mikép megyénk sorai mint egy férfi támogatják jelen nyilatkozatunkat, meg vagyunk győződve miként a törvényesség ezen elvét polgári hivséggel és hazafi elszántsággal támagtandják mindazon megyék, melyek velünk együtt azon szerencsének örvendhetnek, hogy törvényesen collationalt föispánok van.

Több alsó fehérmegyei birtokos.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az e hó 17-kén néhány jeles ifju által rendezett hangverseny a Petöfi-szoborra 325 frt 80 krt jövedelmezett.

— Gyászhir. Losárdi báró Györffy Ferencz nincs többé. Hosszu gyöngélkedés különösen több mint egy évi folytonos fájdalom megtörve a testi erőt, elkészité a halál utját s folyó hó 13-dikán délelött 10 órakor a 63 éves, honfi-erényekkel teljes életnek véget vetett. — Nyugodjanak porai.

— N. Enyedről irják nekünk: Folyó hó 9-kén a helybeli ev. ref. főtanoda zenekarának javára a városi tánczteremben szini előadás volt. A ref. tanuló ifjuságból alakult mükedvelő társulat adá négy lelkes és szép leány közreműködésével a csalódásokat, Kisfaludytól. Az előadás jövedelemre előbb a szükölködő honvédek segélyezésére volt szánva — azonban hogy a gyanusitásnak a roszakaratuak előtt még csak árnyéka se legyen, a terv az emlitett czélra változott. Az előadás várakozáson felül sikerült. A nagy számu közönség tetszése több izben tapsviharban nyilatkozott. Előadás alatt zenekedvelő tanulók játszottak fa hangszereken. A jövedelem mintegy 90 oszt. frtra mehet. Következő este, 10-kén Nagy Jakab mulattatá büvös tilinkójával az ekkor is szép számu közönséget.... Városunkban nagy halandóság rémiti a szülőket; van oly nap, hogy hét kis gyermek halott is teritön fekszik. Többnyire tüdövész-epidemis betegségek ragadják a kis ártatlanokat.

— Herczeg Eszterházy Pál s fia és örököse Miklós, gr. Dessewffy Emil akad. elnök felhivására, egy szép levélben szives beleegyezésöket nyilvánitják, hogy a M. Akademia palotájának felépülésével, most Bécsben létező családi képtáruk s ahhoz tartozó gyüjtemények legott Pesten a Magyar Akadémia palotájában e czélra feltartott termekben állittassanak fel, s azontúl ott öriztessenek.

— A kölni lap szerint: Garasanin, az ismeretes szerb államférfiu, a napokban Pesten volt és Deák Ferenczczel hosszas értekezéseket tartott.

— Zemplénmegye, Gömör és Szabolcsmegyékkel egyetértve politikai hitvallását s közvéleményét a következő pontokban fejezé ki: 1. Az $184^{7}/_{8}$ IV. törvénycikk alapján az országgyülés Pesten tartandó. 2. Mindaddig mig az $184^{7}/_{8}$. V. és VII. t.-czikkben benfoglalt, s az ország teljes integritás képző minden területek képviselöi az országgyülésre meg nem hivatnak. 3. Mig a magyar felelős miniszterium az ország kormányának élére nem áll. 4. Mig különösen a pénz és hadügy tényleg a nemzet kezében nincs; mig az idegen tatonaság az országból ki nem megy, a magyar hadsereg be nem jö, s az $184^{7}/_{8}$-kl alkotmányra föl nem eskettetik és az alkotmány a maga egész terjedelmében vissza nem állittatik. 5. Mig V. Ferdinándnak az ország megkoronázott s még élö királyának s a pragmatica sanctio szerinti utódának, a trónróli lemondása országgyülésileg nem tárgyaltatik. 6. Mig az 1848-iki törvények védelme miatt külföldre menekülni kényszerült hazánkfiai ellen követett haditörvényszéki itéletek meg nem semmisittetnek s szabad visszatérhetésök kimondva nem lesz. 7. Mig a koronázási hitlevél a kiegészitendö 1848-iki s többi sarkalatos törvényeink bennfoglalásával az ország jövendő teljes biztositására ki nem adatik: Addig a koronázás a magyar törvények értelmében meg nem történhetik, és csak ezután lehet hozzá fogni azon tárgyak alkotmányos elintézéséhez, melyeket a 48-diki országgyülés függőben hagyott, de akkor sem lehet arról szó, hogy az 1848-diki alkotmány alapjai, u. m. a parlamenti kormány s népképviselet megváltoztassanak; s Magyarországnak a többi osztrák tartományok iránti viszonya más legyen, mint a pragmatica sanctio s az 1790-dik és $182^{5}/_{7}$-ki törvények alapjára fektetett personalis unió kapcsa.

— Türr István következő levelet intézett Kecskemét városa községéhez. Tisztelt honfitársak! Fogadják öszinte hálámat a megtisztelésért, nem lehet nagyobb jutalma annál, melyet hazájának megemlékezése nyujt. Midön önök más bajtársaimat és engemet is bizottmányi tagjaik névsorába igtattak, kettős tanuságot tettek, t. i. egyrészről, hogy a nemzeti méltóságnak és ezredéves jogoknak hü és értelmes örjei, s más részről, hogy a magyar emigratio ugy teljesité és teljesiti kötelességét, mikép az ország méltánylatának kijelentése az éledő nemzet első gondolatai közé tartozott. A hit, mely bujdosó életünk legsötétebb utain is mindig vezércsillagul tündöklött elöttünk: hazánkat ismét eröteljes dicsöségében láthatni meg, — erösebb bennem, mint valaha. Minden oda mutat, hogy nemsokára ujból küzdelem terén áland az egész Európa. Hazánk szerepe rendkivül fontos leend. Vigyáznunk kell, nehogy tévutra vezettessünk. Az osztrák kormány ugy kezd beszélni, mintha 11 év óta csak azon törte volna fejét, vajjon hogy boldogithassa a magyar nemzetet. Ugy látszik, azt hiszik, hogy a koronázási ünnepélynél, többet a nemzet nem is követel. Ébresszük fel. Kik feledik a multat, azoknak segitsünk emlékezetén. Mondja meg az országgyülés, hogy Sz. István palástja sem elég bő arra, mikép eltakarja a mondhatlan kint és megaláztatást, mely Magyarország népére 11 év óta naponta méreték. Éberségünk főtárgya legyen a faji egyetértés biztositása. Ne hagyjuk magunkat semmi mosolygó ármány által összeveszteni azokkal, kikhez érdekegység, jogrokonság köt. Ne fogadjunk el semmi olyan ugynevezett kedvezményt, mi az egyik vagy másik testvér rovására gonosz utógondolattal nyujtatnék. Ha valami igértetik, ajánltatik, vegyük azt szoros vizsgálat alá, tanácskozván és végezvén iránta közösen és nem különválva. Szóval, a divide et impera ellenében egyesitsük az ös hazának minden faju és vallásu lakóit a tökéletes jogegyenlőség és kiváltságtalan polgári szabadság szent zászlója alatt. Csak igy lehet Magyarország nagy s benne boldog a nemzet. Maradok önöknek különös tisztelettel, Páris, márczius 1-jén őszinte polgártársuk,

(M. O.) Türr István.

— A „M. O.“ f. h. 14-kén irja: „A fővárosi ifjuság ma délután félhárom órakor a Fillinger-kávéházban összegyülvén, egyhangulag elhatározta, hogy a holnapi ünnepélyes napon minden tettleges nyilatkozványtól tartózkodni fog; nemcsak Klapka és Türr kedves hazánkfiainak óvatosságra intő nyilt-levele folytán, de azért is, mert a főváros határozott tudhmással bir a reactio provocalási szándékáról. Üdvözöljük a lelkes ifjuság okos mérsékletét, — annyival is inkább, mert hazánk közérzülete Európa előtt már sokkal tisztábban áll, mintsem tüntetésekre többé szükség lenne.“

POLITIKAI HIREK.

— Klapka és Türr tábornokoknak a magyarokhoz tett figyelmeztetésök a párisi lapokhoz a sajtó irodából volt megküldve. Hir szerint Türr kétszer volt kihallgatáson a franczia császárnál, előbb Napoleon herczeggel, utóbb maga egyedül. Az emlitett intő levél e kihallgatás eredménye.

— Róma, mart. 9. Rendkivüli tüntetést várnak, mely után következnék a mielőbbi megoldás.

— Páris, mart. 14. A törvényhozó gyülésben Keller hevesen támadja meg a kormány politikáját, mely szerinte nem egyéb, mint az Orsini levél-programm végrehajtása. A kormány politikája nem nyilt, se a forradalom se conservativ elvek mellett. Ö tehát azt kivánja: a kormány lépjen föl végtére a forradalom ellen és térjen vissza a villafrankai béke alapjára. Billault védelmezi a kormány politikáját. Az általános vitatás (debatte) bezáratott.

— Az „Opinion nat.“ márt. 11-iki vezérczikkében azt mondja, hogy „a tavasz nagy eseményei titkát Magyarország tartja kezei között. Nem tudjuk, készen áll-e arra, hogy aprilben visszakövetelje függetlenségét, de Komárom s több megye gyülése fontos kezdeményekhez fogott, kijelentvén, hogy Magyarország nem tartozik képviselőket küldeni a parliamentbe, akarjuk mondani, irja az „Opinion nat.“ — a birodalmi tanácsba. S azzal végzi, mikép nem hiszi, hogy legyen testület széles Magyarországon, mely ott képviseltetni akarná magát, sem magyar, ki megfeledkezve honfi-kötelességeiről, ily nemü megbizást elfogadna.“

— A kölni lap?? jegyü turini levelezője meghazudtolja az önkénytesek toborzásairól s felszereléséről szóló hireket. Garibaldi Türrel, Bixioval stb. teljesen egyetért abban, hogy egyelőre várni, de mindenre készen kell lenniök. A kormány azonban erősen folytatja rendes hadserege szervezését, nem telik belé 3 hó, s az olasz hadsereg 100,000 emberrel fog szaporodni. 15 Bersaglieri zászlóaljat és 12 uj ezredet alakitnak. — Az olasz király levelet kapott Napoleontól, melyben értesiti a császár, hogy Ausztria Magyarországon törést akar előidézni: vigyázni kell. Türr tábornokot Párisból rövid idő mulva visszavárják Turinba. Öt és Klapkát Napoleon herczeg és Thouvenel többször fogadta, ki Magyarország iránt rokonszenvvel viseltetik. Klapka hirszerint Londonba ment.

— Messina és Civitella del Tronto megadása ugyanazon feltételek alatt történt, melyek Gaetában is irányadók voltak, ezek hirszerint a pápai területre vonult nápolyi katonákra nézve is állanak. Rómában rendkivüli tüntetést várnak, mely után következnék a mielőbbi megoldás.

— Legujabban a hatalmak egymás közti szövetségeiről jobbra balra sok mindent beszéltek, s egy bécsi levelező már az alkudozások egyik positiv eredményéről is akart tudni, miszerint angol hajóhadak fognának örködni a dalmát partok biztonsága fölött. Csalfa álma, tört remények! A „K.“ távirata szerint az angol alsóház mart. 15-ki ülésében l. Russel kinyilatkoztatta: hogy a britt hajóhad soha azon utasitást nem kapta, hogy interveniáljon, ha egy Olaszországból induló expeditio Dalmáczíát akarná megtámadni.

— Az angol alsóház mart. 7-ki ülésében az olasz kérdés jövén szóba, Sir Robert Peel a velenczeieknek várakozást javaslott. Idővel váltságpénz nélkül is elérhetik szabadságukat, ugymond. Ausztria 200,000 embernyi serget soká nem tarthat és nem dijazhat. Szerinte az olasz mozgalom épugy politikai, mint vallásos; ott is utat kezd már törni a reformatio eszméje stb. Roebuck az egységes Olaszországhoz nyilatkozik; de hogy e terv valósuljon, ellensulyra is van szükség Francziaországgal szemben. Ö nem hisz Napoleonnak. Ha Anglia nem akarja elveszteni a joniai szigeteket és más birtokát, óvakodjék a Napoleon-féle átalános szavazat elfogadásától. A várnégyszög és Velencze ha német kézben van, egyedüli ellensuly a franczia befolyással szemben. Nem kétkedik szónok, hogy ez népszerütlen nézet (Nevetés.) Ámde ha zsarnok volt is Ausztria ezelőtt, mint Anglia Irlandra nézve: most oly szabad alkotmánya van, mint Angliának (halljuk! zaj. hahota.) Igaz, hogy ez még papiron van (nevetés), de a szükség majd életet önt belé. Ne beszéljenek örökké, mint Layard ur, a „brutalis osztrákokról“; az osztrák katonaság azt tette, a mit minden más tesz háborus időben. Ausztria legjobb szövetségese Angliának Orosz- Francziaország ellen. — Londonban a kölni lap mart. 8-ki levele szerint Vickens és Simpson ügyvédek védenczeik Day és fia könyomdászok és Kossuth Lajos nevében azon engedélyért folyamodtak, hogy az osztrák császár, mint panaszló kényszerittessék, hogy a netaláni perköltségekre biztositékot tegyen le. Az alkorlátnok arra utasitá kérelmeseket, hogy e tárgyban martzius 8-kán tegyék meg inditványukat.

— Russel lordnak a mult héten az alsóházban elejtett azon szava, melylyel Ausztriát „conservativ hatalmasság“-nak nevezte, „melynek megszilárdulását minden angol öszintén kivánhatja“, az Economistnak nyujt alkalmat egy hosszu vezérczikkre. Az Economist, mely azelőtt éppen szintén azt vitatta, a mit Russel l. fentebbi szavai fejeznek ki, most tagadja Russel l. szavait. Angolországnak, ugymond, korán sincs érdekében, hogy az osztrák kormány ismét egy kalap alá szoritsa a birodalom különféle nemzetiségeit. Ezt Angolországnak sem elömozditania sem kivánnia nem szabad. Sőt éppen balfogás volt Russel lordtól, hogy oly rokonszenvesen nyilatkozott Ausztriáról, mert ebből némileg azt lehetne következtetni, hogy ha Ausztriában fölkelés történnék, Angolország nem ragaszkodnék oly hiven a be-nem-avatkozás elvéhez, mint Olaszországban. És miért nem? kérdi az Economist. Mert, ugymond, azon régi politikai előitélet, hogy Ausztria conservativ hatalmasság, mely Franczia- és Olaszország tulkapásainak fékezésére való, még mindig nincs kiirtva. Ezután mutogatja az Economist, hogy Ausztria nem lehet sem conservativ befelé, sem hatalmas kifelé: amaz nem, mert örökös küzdelmei a birodalom elégedetlen nemzetiségeivel nem hagyják megszilárdulni; de az utóbbi sem, mert e belharczok éppen arra valók, hogy Franczia- és Oroszországnak a beavatkozásra ürügyeket szolgáltassanak. Ha Ausztria megszünnék, a romjain keletkező lengyel és magyar államok bizonyára inkább volnának conservativeknek mondhatók, valamint hogy a fiatal Olaszországnak is már sokkal conservativebb iránya van, mint erőszakos szétdaraboltatása idejében. Az osztrák állam sem nem hatalmas, sem nem egységes, sem nem conservativ oly értelemben, a mint ezt a többi államnak egy Európa középpontjában levő államtól kivánnia kell. A diplomatia hiába iparkodik Európában az egyensulyt helyreállitani, mig ez egyensulynak oly államra kell támaszkodnia, mely önmagát sem tarthatja egyensulyban; igazán conservativnek pedig csak azon politikát lehet nevezni, mely jövendőre a változás szükségét ügyekszik elháritani, de nem azt, mely tarthatatlan állapotokba kapaszkodik s számtalan változásokat kénytelen szentesiteni, csakhogy az örökké ingadozó egyensulyt valahogy fentartsa.

— A montenegroiak, nem tudni kitől, 12 vontcsövü ágyut kaptak. A fekete hegyek népe erősen meg van győződve, hogy nem sokára Garibaldi seregével harczot viv a török ellen.

Ujabbak. — Pétervár, mart. 14. Császári leirat Gorcsakoff herczeghez Varsóban: A varsóiak föliratát semmisnek s nem létezőnek kellene tekintenem; de én abban csak túlragadtatást látok. A kor s érdekek kifejlődése által szükségessé vált reformokra kellő gondot forditok. A királyság alattvalói hasonló is gondoskodás tárgyai. Kivánságom az, hogy ők a fokonkénti javitások jótéteményeiben részesittessenek; azt bebizonyitom, hogy folytonosan egyenlő szándokot s érzel-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

meket táplálok. Jogom van arra számitani, hogy ezek félre nem ismertetnek s nem fognak oly czélszerütlen s tulzó eszmék által meghiusittatni, melyek az alattvalók jólétével meg nem egyeznek. Én minden kötelességeimet teljesitendem, semmi rendetlenséget sem türök. Az oly törekvések, melyek ebben támaszt keresnének, már előre kárhozatosak lennének, a bizalmat megsemmisitenék és szigoru visszatorlással találkoznának, mert azok az országot a szabályszerü előhaladás utjában gátolnák, melyen azt fönntartani megmásolhatlan kivánságom.

— Veronából irják a bécsi Pr.-nek: A Pon és Mincion innen és tul roppant sereg gyülekezik, s oly mozgások történnek, melyek közel támadást gyanittatnak. A piemonti előörsök és örjárók magatartása egészen a régi ellenséges alakban mutatkozik. A napokban a piemontiak egy ausztriai örjáró csapatra rátüzeltek, s egy legényt meglőttek. Ily jelenetek ismétlődése mellett a legkomolyabb eredményü összecsapásoktól lehet tartani.

— Berlin, mart. 14, A lengyel határokról irják 13-káról: Állitják, hogy Karnicki távsürgönyei a császárnak a varsói események felőli hangulatát kedvezőnek igazolják. Ha a felirat visszautasittatik: a hivatalnokok tömegesen akarnak leköszönni. A tartományokban szintén alakultak polgári örseregek. Mindenütt nyugalom van.

T. és felelős szerkesztö DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE martius 15-kén.

	pénzben	áruban
Állam-adósság.		
5%-os nemzeti kölcsön . . . 100 frt.	76.60	76.80
5%-os metalliques . . . . . 100 frt.	64.50	64.70
Földtehermentesitések.		
5%-os magyarországi . . . . 100 frt.	64.50	64.75
5%-os bánsági, horvát és szláv . 100 frt.	63.—	63.25
5%-os erdélyi . . . . . 100 frt.	61.75	62.—
Sorsjegyek.		
Trieszti db. . . . . 100 ft pp.	125.—	126.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja . 100 ft pp.	99.50	100.—
Budai városkösség db . . . 40 ft a.é.	35.25	35.75
Eszterházy . . . . . 40 ft pp.	91.—	92.—
Salm . . . . . 40 ft pp.	36.25	36.75
Pálffy . . . . . 40 ft pp.	38.25	38.75
Clary . . . . . 40 ft pp.	35.—	35 50
St. Genois . . . . . 40 ft pp.	36.—	36.50
Windischgrätz . . . . . 20 ft pp.	21.—	21.50
Waldstein . . . . . 20 ft pp.	24.50	25.—
Keglevich . . . . . 10 ft pp.	15.75	16.—
Részvények.		
Nemzeti bank ex div.)	725.—	728 —
Hitelintézet 200 frt	163.90	164 10
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt . . .	564 —	567.—
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp. .	409.—	411.—
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.	145.—	150.—
Budapesti lánczhid 500 ft pp. . . .	380.—	385 —
Éjszaki vasut	1914.30	1914.80
Ausztr. államvaspálya	289.—	290.—
Nyugati vasut	186.50	187.50
Pardubitzi vasut	106.50	107.50
Tiszai vasut	147.—	147.—
Déli vaspálya 60% (ex div.)	190.—	191.—
Károly Lajos vaspálya (ex div.) . . .	158.50	160.—
Graz-Köflachi	118.—	120.—
N.-Szombati 1-sö kibocsátás	20.—	22.—
N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.—	64.—
Váltók (devisek)		
Három hónapra.		
Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	125.—	125.25
Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90½ kr) 3½ „	125.25	125.50
Berlin 100 tallér (150 ftr ausztr. értékb.) 4 „	—.—	—.—
M. Frankfurt 100 d. ném. ft (85 ft 90½ kr) 3 „	125.50	125.75
Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2½ „	110.75	111.—
London 10 font sterling. (100 ft 23¼ kr) 4½ „	146 75	147.25
Páris 100 frank (40 ft 50 kr auszt, ért.) 3½ „	57.90	58.10
Pénznemek.		
Korona	20.25	—.—
Császári arany	6.96	—.—
Reczés arany	6.96	—.—
Napoleonsd'or	11.67	—.—
Orosz imperiale	11.98	—.—
Ezüst	46.05	—.—
A nemzeti kölcsön papir szelvényei . .	41.25	—.—

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(83) (4—1)

Hirdetmény.

Kolozsvári kerületben tordai járásban kebelezett Alsó-Jára községének, a mlgs cs. kir. kolozsvári kerületi hivatalnak idei február 22-én 1035 sz. alatt kelt kiadványa által minden héten kedd napon hétivásár tartása engedélyeztetik. Mi is ezennel hivatalosan köztudomásra juttatik.

A cs. kir. járáshivataltól, Tordán, márczius 9-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

(65) (7—8)

ELADÓ
igen jó fövő
borsó és paszuly
találtatik
az óvárban 244 szám alatt,
köböl és véka számra nagy mennyiségben.

(79) (3—3)

A t. szülőknek!

A t. Kröczer Ágoston tokaji gyógyszerész ur által feltalált, s gyermek betegségek gyógyitásánál nélkülözhetlen, a testre oly káros befolyásu Gilisztákat biztos elüző és ezen tulajdonai miatt általán kedvelt és már elhirhedt **„Gilisztа-Chocolade,“** ismertető és használatra vonatkozó utasitásokkal együtt kapható

Schütz Károly,
kereskedésében Kolozsvártt.

Ugyan itt a legfrissebb **Erfurti kerti vetemény** és **Burgundi takarmány Répa magvak** is, találtatnak.

(86) (1—1)

M. L. urnak!

A mult hónapban hozzám intézett becses levele nyomán eddigelé semmi eredményt nem nyertem, és hogy az ön előtt ismert tárgyat sikerrel bevégezhessem, kérem önt engem e hó bár melyik napján házamnál délután két és három óra közt meglátogatni.

K. M.

(78) (3—3)

Haszonbérbe adandó malmok.

Méltóságos özv. Gróf Teleky Lajosné ő nagysága egy más mellett lévő 4 és 6 kövü malmai a Marosvizén Sárpatakon Maros-Vásárhely és Sz.-Régen közelében több évekre haszonbérbe kiadók. A feltételek iránt értekezhetni helyt az udvarban.

(85) (2—3)

Lászlóffy és Gajzágó
ujonnan nyitott
hölgy- és férfi-divatkelmék
raktàra.

Alólirtak egész tisztelettel jelentik a t. cz. közönségnek, hogy hölgy- és férfiruhakelmékkel ellátott raktárukat **nagy-piacz, gróf Gyulai-ház 162 szám alatt** megnyitották, s egyuttal ajánlják a legfrisebb hozatu bel- és valódi külföldi divatkelméiket azon biztositás mellett, miszerint legjobb minőségü bel- és valódi külföldi czikkek.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek, kivánatra mintadarabok is szoigáltatnak.

Nincs szándékunk nagy szavakkal szólitani fel pártolásra a t. közönséget: ugy is tudván, hogy nem az igeret, hanem legjutányosabb áron kész szolgálat, az áruczikkek finomsága leend az, mi kereskedésünknek jelent és jövőt biztosit.

Ennélfogva szives figyelem és részvétre számitanak

Kolozsvártt, martius 12-kén, 1861.

Lászlóffy és Gajzágó.

STEIN JÁNOS
könyvárusnál Kolozsvárit kapható:

Attila und rother Frack,

Gedanken über das
Verhältniss Ungarns zu Oesterreichs
und die Neugestaltung des Kaiserstaates.
Von Gr. **S. C.**
Ára 50 krajczár osztrák értékben

Az utolsó Czaporog,

orosz történeti regény két szakaszban, utójátékkal.
Viardot után irta **Khern Ede.**
A tiszta jövedelem fele nyilvános számadás mellett a m. t. akadémia palotájára van felajánlva. **Ára 1 frt 20 kr.**

PARISI EMLÉKEK.

Irta **(Hiador) Jámbor Pál.** 1 kötet ára 1 frt osztrák ért.

Csataképek 1848 és 49-ből.

Irta **Jókai Mór.** 3 kötet ára 1 frt 20 kr.

A HONVÉD ŐRANGYALA.

Regényes korrajz. Irta Vahot Imre. Ára 1 frt.

Magyar balladák könyve.

Válogatott gyüjtemény, két kötetben. **Arany János arczképével.**
Egy-egy kötet ára 70 ujkr.

GIROKUTI
ORSZÁGOS KÉPES NAPTÁRA.
Ára **1 frt 50 kr.**

PROTESTÁNS KÉPES NAPTÁR
1861-ik évre.
Szerkesztette Ballagi Mór.
Ára 50 ujkrajezár.

ALFÖLDIMORIO.
humoristikus és satirikus képes naptár
1861-re.
Ára 80 ujkrajczár.

KAKAS MÁRTON NAPTÁRA.
Ára 80 ujkr.

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA.
Szerkeszti Májer István.
Ára 50 ujkr.

PABST
KALAUZA
A szarvas marha tenyésztésre.
A német eredetiből forditotta Császár Ferencz, jegyzetekkel ellátva. Kiadja Galgóczy Károly.
10 könyomatu szinezett ábrával; ára 5 ft.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutcza 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.